

СТРАТЕГІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Мішенін Є.В., д.е.н., проф., **Кобляньська І.І.**, к.е.н., доц.
Сумський національний аграрний університет

Вигідне географічне розташування України, наявність унікальних туристично-рекреаційних ресурсів, розмаїття та багатство культури, а також сформована у радянські часи інфраструктура для оздоровлення та відпочинку здатні забезпечити активний та конкурентоспроможний розвиток туристичної галузі. Водночас, недостатня розвиненість відносин власності на туристично-рекреаційні ресурси, недосконалість механізмів соціальної відповідальності бізнесу та відсутність реально діючих механізмів державної підтримки інноваційного розвитку туристичної галузі перешкоджають становленню туризму як однієї з провідних галузей економіки. У цих умовах об'єктивно назрілою є необхідність комплексного реформування туристичної галузі на основі формування сучасних систем управління об'єктами туристичної уваги, зокрема, на території прикордонних регіонів.

Для активного розвитку туризму в прикордонних регіонах сформовані об'єктивні передумови, що полягають у наступному:

- наявність господарських та соціальних зв'язків між підприємствами та населенням;
- спрощений режим перетину державного кордону для мешканців прикордонних територій («малий прикордонний рух»);
- транзитний рух товарних потоків.

Забезпечення активного розвитку туризму в економіці прикордонного регіону передбачає вирішення кола найважливіших завдань, пов'язаних із: формуванням та розвитком туристичних ресурсів, підвищенням їх розмаїття, якісних характеристик та доступності; удосконаленням матеріально-технічної бази та якості туристичного обслуговування, а також створенням умов для збільшення притоку туристів.

Необхідно відмітити, що послуги, які надаються у сфері туризму, мають свою специфіку, яка полягає як у «миттєвому» характері їх споживання, так і в багатоаспектності виконуваних ними функцій: оздоровчій, рекреаційній, культурній, пізнавальній, діловій та їх поєднанні. Від повноти, своєчасності, доступності, розмаїття, відповідності очікуванням споживачів та вартості послуг, що надаються, залежить ефективність функціонування туристичного об'єкту. Це визначає необхідність використання логістичного підходу в управлінні туристичною галуззю регіону з метою узгодження наявних туристичних ресурсів та потреб у туристичному продукті найбільш раціонально.

Упровадження логістичного інструментарію в управлінні туристичною діяльністю має на меті формування ефективних механізмів управління потоками туристів, транспорту, інформації, фінансових ресурсів, послуг та матеріально-технічного забезпечення туристичного обслуговування. Логістика туризму має двосторонній характер: з одного боку, вона спрямована на оптимізацію використання туристичних ресурсів, а з іншого – на оптимізацію туристопотоків з метою забезпечення гармонійного та соціо-еколого-економічно збалансованого розвитку прикордонного регіону. Розвиток

туристичної галузі у регіоні не повинен порушувати функціонування базових галузей економіки, соціально-культурні традиції приймаючого суспільства, якісні параметри стану навколишнього природного середовища та виступати джерелом соціального конфлікту (напруги). Це вимагає узгодження логістичного потенціалу комплексу туристичних ресурсів регіону, матеріально-технічної бази туристичних об'єктів та потоків туристів [Смирнов, 2010].

Відповідно, підвищення економічного результату функціонування туристичної галузі безпосередньо пов'язано із формуванням та розвитком логістичного потенціалу туристичних ресурсів регіону. На наш погляд, це передбачає комплексну діяльність, спрямовану на вивчення мотивів туризму населення сусідніх регіонів (як усередині країни, так і за її межами), складання реєстру наявних туристичних ресурсів і об'єктів, створення нових об'єктів туристичної уваги.

В якості туристичних ресурсів прикордонного регіону можна розглядати:

- наявність торговельної та розважальної інфраструктури (великі торгові центри, сучасні кінозали та парки атракціонів, унікальні заклади громадського харчування, наприклад, «краївки» у Львові);

- спортивні об'єкти та споруди (стадіони, спортивні центри для проведення змагань, особливості місцевості, наприклад, наявність лижних спусків), а також об'єкти військово-промислового комплексу;

- наявність великих виробничих підприємств (цікаві з погляду здійснення бізнес-туризму);

- фінансову інфраструктуру;

- наявність наукових та освітніх закладів, їх унікальні особливості (сформовані наукові школи);

- пам'ятки історії та архітектури, унікальні об'єкти етнічної культури;

- об'єкти сучасного мистецтва (театральне мистецтво, образотворче мистецтво та музична творчість, кіноіндустрія);

- медичні заклади та об'єкти;

- культові релігійні споруди;

- безумовно, природно-рекреаційні ресурси та ін.

Складений реєстр наявних туристичних ресурсів дозволяє сформувати пріоритетні цілі та напрями розвитку окремих територій регіону – виділити центри спортивного розвитку, наукові та освітні центри, центри торгівлі, етнічного розвитку («писанкарства», «рушникарства», майстерні скульптурної творчості та ін.), центри здоров'я та краси, центри розваг для дітей та молоді, центри культурного розвитку, центри релігійної культури, бізнес-центри. На основі отриманої інформації необхідно скласти туристичну карту регіону.

Формування логістичного потенціалу туристичного розвитку прикордонного регіону шляхом створення вищезазначених туристичних центрів передбачає, під час вирішення загальних питань розвитку регіону, необхідність урахування та вирішення таких логістичних завдань:

- розміщення туристичних об'єктів з урахуванням традицій розвитку регіону;

- створення сучасних систем транспортного обслуговування;

- розвиток сучасних форм медичного та соціального обслуговування, забезпечення належної якості надання адміністративних послуг;

розробка належних схем санітарного очищення територій;
забезпечення належного рівня надання житлово-комунальних послуг на
всій території регіону;

створення регіонального логістичного центру розвитку туризму для
надання інформаційно-консультаційних послуг споживачам та координації
діяльності суб'єктів господарювання у сфері туристичного обслуговування
[Коніщева, 2007].

Підсумовуючи, зазначимо, що державна політика повинна бути
спрямована на підтримку інноваційної діяльності, удосконалення внутрішньої
та зовнішньої міграційної політики, а також політики у сфері розподілу та
закріплення прав власності на природно-рекреаційні об'єкти.

1. Коніщева Н.Й. Пропозиції щодо створення регіональних логістичних центрів у
сфері туризму / Н.Й. Коніщева, Н.В. Трушкіна // Матеріали доповідей III науково-практичної
конференції «Інформаційні технології в управлінні туристичною та курортно-рекреаційною
економікою», 2007. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://tourlib.net/statti_ukr/konischeva.htm

2. Смирнов І.Г. Про привабливість та логістичність рекреаційно-туристичних об'єктів
та ресурсів (в контексті логістичної моделі сталого розвитку туризму/ І.Г. Смирнов //
Географія та туризм. – 2010. – Вип. 4. – С. 106-114.

Економіка та менеджмент: перспективи розвитку : матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції, м. Суми, 22–24 червня 2012 року / за заг. ред.
О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 87-89.